

Nr 182.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag till särskild polisverksamhet för uppdagande av olovlig införsel av spritdrycker, lönnbränning m. m.; given Stockholms slott den 11 mars 1932.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Sam Larsson.

Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 11 mars 1932.

Närvarande:

Statsministern EKMAN, statsråden GÄRDE, HAMRIN, VON STOCKENSTRÖM, STADENER, GYLLENSWÄRD, LARSSON, HOLMBÄCK, JEPSSON, HANSÉN, RUNDQVIST.

Chefen för socialdepartementet, statsrådet Larsson anför efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet:

I statsverkspropositionen till innevarande års riksdag har Kungl. Maj:t under femte huvudtiteln, punkt 100, på min hemställdan föreslagit riksdagen att, i avbidan på den proposition, som kunde komma att avlätas i ämnet, till särskild polisverksamhet för uppdagande av olovlig införsel av spritdrycker, lönnbränning m. m. beräkna ett extra anslag, att utgå av statsverkets

Bihang till riksdagens protokoll 1932. 1 saml. 150 häft. (Nr 182.) 482 32 1

fond av rusdrycksmedel, av 200,000 kronor. Jag anhåller nu att få till närmare behandling upptaga denna fråga.

För ifrågavarande ändamål har riksdagen på förslag av Kungl. Maj:t årligen anvisat extra anslag alltsedan budgetåret 1923/1924. I anslagsrubriken vidtogs år 1930 viss ändring, i det att ordet »lönbränning» då infogades däruti. Därmed avsågs att åstadkomma full klarhet om att anslaget finge tagas i anspråk jämväl för undersökningar i och för uppdagande av lönbränning.

En avsevärd del av det för varje år beviljade anslaget har brukat ställas till överståthållarämbetets förfogande med bemyndigande för ämbetet att till Stockholms stad utbetala visst bidrag till underhåll av särskild polisstyrka, tillhörig Stockholms poliskår, för uppdagande av olovlig införsel av spritdrycker m. m. Medlemmarna av denna polisstyrka hava ägt utöva polisverksamhet jämväl inom Stockholms län och under de senaste åren i vissa fall även inom andra län. Återstoden av kostnaden för nämnda spritpolisavdelning i Stockholm har bestritts av staden.

Förutom till nyss angivna ändamål hava för varje budgetperiod medel inom det beviljade anslaget beräknats för att, efter framställning från vederbörande länsstyrelser, användas till vidtagande i andra delar av landet av åtgärder till spritsmugglingens bekämpande samt, i viss mån, till stävjande av olaga rusdryckshantering i andra former.

Under år 1929 verkställde generaltullstyrelsen och kontrollstyrelsen, jämlikt dem av Kungl. Maj:t meddelat uppdrag, utredning rörande ett definitivt ordnande av organisationen för bekämpande av den olovliga införseln av spritdrycker m. m. och därmed sammanhängande spörsmål. Redogörelser för denna utredning hava lämnats i Kungl. Maj:ts propositioner nr 54 till 1930 års riksdag och nr 73 till 1931 års riksdag. I detta sammanhang vill jag allenast erinra, att ämbetsverken uttalade som sin bestämda mening, att det under nuvarande förhållanden icke vore tillfyllest med den allmänna tillsyn för förhindrande av spritsmuggling m. m., som det ålåge tull-, polis- och lotspersonalen att utöva, men ansågo, att *en del* av den nuvarande spritpolisens arbete skulle kunna — dock endast försöksvis och efterhand — övertagas av tulltjänstemän med viss polisutbildning. Vad särskilt anginge spritpolisen i Stockholm ansågo ämbetsverken, att en avveckling därav för närvarande icke vore tillrådlig; snarare vore viss utvidgning av dess verksamhetsområde påkallad.

Från och med budgetåret 1925/1926 till och med budgetåret 1929/1930 var ifrågavarande anslag uppfört i riksstaten med 150,000 kronor. För budgetåret 1930/1931 sänktes anslaget, närmast med anledning av generaltullstyrelsens och kontrollstyrelsens nyssberörda utredning, till 135,000 kronor, därav 75,000 kronor beräknades för den vid Stockholms poliskår bedrivna verksamheten för uppdagande av olovlig införsel av spritdrycker m. m. och återstoden, 60,000 kronor, var avsedd för spritpolisverksamhet inom de särskilda länen. För innevarande budgetår har riksdagen, i enlighet med av

Kungl. Maj:t i proposition nr 73 till 1931 års riksdag framlagt förslag, genom skrivelse den 15 april 1931, nr 115, till ifrågavarande ändamål anvisat ett extra anslag av 200,000 kronor. Av anslagsbeloppet avsågs, enligt nyssnämnda proposition, 110,000 kronor till bidrag till spritpolisavdelningen i Stockholm. Det för länsstyrelsernas del erforderliga anslagsbeloppet — inklusive viss medelsreserv — beräknades till 90,000 kronor.

Med undantag för budgetåret 1926/1927 har anslaget för varje gång anvisats att utgå ur statsverkets fond av rusdrycksmedel.

Genom brev den 15 maj 1931 har Kungl. Maj:t bemyndigat överståthållarämbetet att från det för innevarande budgetår till ifrågavarande ändamål anvisade anslaget, såsom bidrag till Stockholms stads polisverksamhet för uppdagande av olovlig införsel av spritdrycker ävensom lönnbränning m. m. i Stockholms stad och län under tiden 1 juli 1931—30 juni 1932, till staden utbetala ett belopp av 110,000 kronor, dock under villkor att Stockholms stadsfullmäktige för berörda verksamhet under samma tid beviljade ett belopp av minst 25,000 kronor. Samtidigt förordnade Kungl. Maj:t, att stadens ifrågavarande polisverksamhet finge, då för fullföljande av påbörjad spaning eller eljest anledning därtill föreläge, utsträckas jämväl till annat än Stockholms län.

Vidare har Kungl. Maj:t genom cirkulär den 26 juni samt särskilda brev den 9 och 30 oktober 1931 bemyndigat följande länsstyrelser att av ifrågavarande anslag under budgetåret 1931/1932 för bekämpande av olovlig införsel av spritdrycker, lönnbränning m. m., emot redovisningsskyldighet, använda, länsstyrelsen i Östergötlands län högst 4,800 kronor, länsstyrelsen i Malmöhus län högst 32,000 kronor, länsstyrelsen i Hallands län högst 1,600 kronor, länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län högst 18,000 kronor, länsstyrelsen i Värmlands län högst 3,000 kronor, länsstyrelsen i Kopparbergs län högst 3,000 kronor, länsstyrelsen i Gävleborgs län högst 10,000 kronor, länsstyrelsen i Västernorrlands län högst 5,000 kronor, länsstyrelsen i Västerbottens län högst 750 kronor samt länsstyrelsen i Norrbottens län högst 2,500 kronor. I samband därmed har Kungl. Maj:t bland annat förklarat, att den polisverksamhet, för vilken medel sålunda anvisats, finge, då för fullgörande av påbörjad spaning eller eljest anledning därtill föreläge, utsträckas till annat län.

Ytterligare har Kungl. Maj:t genom brev den 5 juni 1931 bemyndigat överståthållarämbetet att för anskaffande av en mindre motorkryssare för Stockholms tullpolisavdelning mot redovisningsskyldighet utbetala bland annat ett belopp av 2,700 kronor att avföras från det för innevarande budgetår till ifrågavarande ändamål anvisade anslaget.

I skrivelse den 19 september 1931 har *överståthållarämbetet* anhållit, att jämväl för budgetåret 1932/1933 måtte från statsverket utgå ett belopp av 110,000 kronor såsom bidrag till underhåll av den vid Stockholms poliskår inrättade särskilda polisstyrkan för uppdagande av olovlig införsel av spritdrycker m. m. Såsom skäl härför har framhållits, att ifrågavarande sär-

skilda polispersonal alltjämt hade full sysselsättning och att det uppenbarligen icke funnes någon anledning att räkna med sådan förändring beträffande spritsmugglingen under tiden till utgången av budgetåret 1932/1933, att icke samma statsbidrag även för berörda budgetår skulle vara behövt. Stockholms stad hade för ändamålet anslagit 12,500 kronor för senare halvåret 1931. Frågan om sådant anslag för första halvåret 1932 hade ännu ej varit föremål för stadsfullmäktiges prövning.

Sedermera har Stockholms stad till förevarande ändamål jämväl för första halvåret 1932 anslagit 12,500 kronor.

Vidare har *poliskammaren i Malmö* i skrivelse den 12 november 1931 hemställt, att i anslaget för nästkommande budgetår till bekämpande av olovlig införsel av spritdrycker, lönnbränning m. m. måtte för Malmö stads polisväsen beräknas ett belopp av 33,500 kronor. Härtill skulle enligt samma skrivelse komma sammanlagt 8,600 kronor för spritpolisen i Hälsingborg och Ystad.

Departements-
chefen.

I årets statsverksproposition framhöll jag i samband med anslagsberäkningen till ifrågavarande ändamål, att de organisatoriska förändringar beträffande polisväsendet, till vilka förarbeten då påginge, icke toge sikte på spritpolisorganisationen men beräknades kunna bidra till en höjning av effektiviteten av de nuvarande anordningarna med spritpolis. Visserligen syntes icke, anförde jag vidare, i anledning därav, åtminstone för närvarande, några ändringar böra vidtagas i den nuvarande spritpolisorganisationen, något som dock vid tiden för statsverkspropositionens avlåtande icke med full säkerhet läte sig bedöma. Sedan numera förarbetena slutförts och i anledning av desamma ett förslag till vissa ändringar i 1925 års polisorganisation denna dag förelagts Kungl. Maj:t (proposition nr 178), torde berörda spörsmål åter få upptagas till behandling. Därvid får jag vidhålla den uppfattning, jag sålunda gav uttryck åt i statsverkspropositionen. Visserligen är det avsett, att den föreslagna statspolisen, bland andra uppgifter, skall hava att lämna spritpolisen biträde, exempelvis vid vägpatrullering och fordonsvisitering. Detta synes emellertid, enligt det nu framlagda förslaget, närmast bliva att betrakta som ett välbehövt tillskott för höjande av spritpolisens effektivitet. I varje fall torde det vara lämpligt att först avvakta erfarenhet om statspolisavdelningarnas verksamhet i förevarande hänseende, innan ståndpunkt tages till frågan, om desamma helt eller delvis kunna ersätta spritpolisen.

Om jag alltså utgår från att de nuvarande anordningarna i fråga om spritpolis böra bibehållas i huvudsak oförändrade under nästa budgetår, återstår att pröva frågan om medelsbehovet för nämnda tid.

Statens bidrag till den särskilda spritpolisavdelningen vid Stockholms poliskår bestämdes, såsom framgår av den lämnade redogörelsen, för innevarande budgetår till 110,000 kronor, vilket i förhållande till närmast föregående budgetår innebar en höjning av 35,000 kronor. Genom att statsbidraget sålunda förhöjts har avdelningen kunnat utökas med tre man.

Härigenom har möjlighet vunnits att på ett mera effektivt sätt än förut sörja för bevakningen av infartsvägarna till Stockholm, varjämte bevakningen på andra platser kunnat utökas. Överståthållarämbetet har nu hemställt om oförändrat bidrag till spritpolisavdelningen i Stockholm för nästa budgetår. Jag tillstyrker ämbetets framställning. Bidraget torde liksom hittills böra utgå under villkor att staden av egna medel bidrager med minst 25,000 kronor årligen.

Vad beträffar anslagen till länsstyrelserna är att märka, att enligt generaltullstyrelsens och kontrollstyrelsens år 1929 framlagda förslag en del av spritpolisens nuvarande uppgifter efter hand skulle kunna överflyttas å tullpersonal med viss polisutbildning. Enligt vad jag inhämtat har generaltullstyrelsen — liksom åren 1929 och 1930 — även sistförflutna år anordnat en kurs för utbildning i detektivtjänst av ett mindre antal befattningshavare i tullverket. Under nämnda tre år hava sammanlagt omkring 30 tulltjänstemän erhållit sådan utbildning. De sålunda utbildade tulltjänstemännen torde emellertid alltjämt behöva tagas i anspråk för insättande på punkter, där spritpolis ej finnes men där särskild spaning rörande spritsmuggling visar sig vara av nöden. Någon överflyttning av spritpolisens nuvarande uppgifter på tullpersonal kan därför ej heller under nästa budgetår äga rum i avsevärd omfattning.

Av det för innevarande budgetår anvisade anslaget var ett belopp av 90,000 kronor avsett för spritpolisverksamhet inom de särskilda länen samt till någon del såsom medelsreserv. Därav har, såsom framgått av den lämnade redogörelsen, ställts till olika länsstyrelser förfogande sammanlagt 80,650 kronor. Med hänsyn till vad nyss anförts synes man för nästa budgetår icke kunna räkna med någon sänkning av sistnämnda belopp. Då härjämte ett icke alltför knappt tilltaget belopp bör stå till Kungl. Maj:ts förfogande för mötande av uppkommande nya anslagsbehov av mer eller mindre tillfällig natur, torde det för länsstyrelsernas del erforderliga anslagsbeloppet — inklusive nämnda medelsreserv — även för nästa budgetår böra beräknas till 90,000 kronor.

Enligt dessa beräkningar skulle alltså anslaget för nästa budgetår behöva upptagas till det preliminärt uppförda beloppet (110,000 + 90,000) 200,000 kronor. Det synes icke lämpligt att vid anslagets beviljande knyta villkor, innebärande inskränkningar i möjligheten att använda detsamma för verksamhet inom de delar av riket, där spritpolis visar sig särskilt behövlig.

Jämväl för budgetåret 1932/1933 torde anslaget böra utgå av statsverkets fond av rusdrycksmedel.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till särskild polisverksamhet för uppdagande av olovlig införsel av spritdrycker, lönnbränning m. m. för budgetåret 1932/1933 anvisa ett extra anslag, att utgå av statsverkets fond av rusdrycksmedel, av..... kronor 200,000.

Kungl. Maj:ts proposition nr 182.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan lämnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

B. Spångberg.